

Ügyszám: NAIH/2016/.../ IV

részére

Tisztelt Uram!

Ön konzultációs megkereséssel fordult a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság), amelyben a Hatóság állásfoglalását kérte arról, ha az adatkezelő az adatokat nem az adatkezelés érintettjétől veszi fel közvetlenül.

Beadványában két – részben hasonló – esetet adott elő:

Az első esetben internetes honlapon megvalósuló szerződéskötések esetében, ha a szerződést kötő felhasználó (a továbbiakban felhasználó) további személyek személyes adatait is megadja (pl.: egy utazási szerződés esetén az utazásban részt vevő utasok neveit), akkor ezek a további személyek közvetlenül nem járulnak hozzá az adatkezeléshez. Az Ön kérdése ebben az esetben az volt, hogy elegendő-e, ha az adatkezelési tájékoztatóban – amelyet a felhasználó az elektronikus úton történő szerződéskötéskor megismer – a további személyek adatai tekintetében „az Adatkezelő feltételezi az érintettek hozzájárulását az adatkezeléshez, illetve ilyen hozzájárulás beszerzése a Felhasználó feladata”.

A második esetben egy jogi személy felhasználó esetében, ha a jogi személy kapcsolattartója nem egyezik a regisztrációt végrehajtóval, a kapcsolattartónak megjelölt személy szintén nem adja közvetlenül a hozzájárulását az adatai kezeléséhez és az adatkezelő csak „feltételezheti”, hogy a kapcsolattartóként megjelölt személy beleegyezésével történt az adatok megadása.

A beadványban előadott kérdés az volt, hogy ezeket a helyzeteket az adatkezelő hogyan tudja jogszerűen megoldani, továbbá felelős-e az adatkezelő a számára megadott további személyek adatainak kezelésével kapcsolatban, ha azok a későbbiek folyamán kifogásolják adataik kezelését.

Konzultációs megkeresésével kapcsolatban, általánosságban az alábbi tájékoztatást adom:

1. Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) alapján az érintettel kapcsolatba hozható adat (például: neve, email címe stb.) személyes adatnak¹, az adatokon elvégzett bármely művelet (például az adatok tárolása, nyilvántartása) adatkezelésnek² minősül, amelyhez – külön törvényi felhatalmazás

¹ Infotv. 3. § 2. személyes adat: az érintettel kapcsolatba hozható adat - különösen az érintett neve, azonosító jele, valamint egy vagy több fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző ismeret -, valamint az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés.

² Infotv. 3. § 10. adatkezelés: az alkalmazott eljárástól függetlenül az adaton végzett bármely művelet vagy a műveletek összessége, így különösen gyűjtése, felvétele, rögzítése, rendszerezése, tárolása, megváltoztatása, felhasználása, lekérdezése, továbbítása, nyilvánosságra hozatala, összehangolása vagy összekapcsolása, zárolása, törlése és megsemmisítése, valamint az adat további felhasználásának megakadályozása, fénykép-, hang- vagy képfelvétel

hiányában – az érintett hozzájárulása³ szükséges. A hozzájárulás⁴ az érintett akaratának önkéntes és határozott kinyilvánítása, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adat – teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő – kezeléséhez.

Az Infotv. 20. § (2) bekezdése alapján az érintettet az adatkezelés megkezdése előtt egyértelműen és részletesen tájékoztatni kell az adatai kezelésével kapcsolatban. Ha az érintett személyes tájékoztatása lehetetlen, a tájékoztatás megtörténhet az Infotv. 20. § (4) bekezdésben foglalt információk nyilvánosságra hozásával is. A Hatóság a honlapján Ajánlást fogalmazott meg az előzetes tájékoztatással kapcsolatban, amely a <http://naih.hu/files/tajekoztato-ajanlas-v-2015-10-09.pdf> linken érhető el.

Az Infotv. 14. § c) pontja alapján az érintett kérelmezheti az adatkezelőnél személyes adatainak – a kötelező adatkezelés kivételével – törlését. Az Infotv. 17. § (2) bekezdése alapján a személyes adatokat törölni kell, ha az érintett ezt kéri.

Az Infotv. 22. § alapján az érintett jogainak megsértése esetén bírósághoz fordulhat. A bíróság ebben az esetben soron kívül jár el. Az Infotv. 23. § (1) bekezdése alapján, ha az adatkezelő az érintett adatainak jogellenes kezelésével vagy az adatbiztonság követelményeinek megszegésével másnak kárt okoz köteles azt megtéríteni. A (2) bekezdés szerint, ha az adatkezelő a jogellenes adatkezeléssel az érintett személyiségi jogát megsérti, az érintett az adatkezelőtől sérelemdíjat követelhet.

2. Az elektronikus úton kötött szerződéseket a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban Ptk.) XVI. fejezete, valamint ennél részletesebben speciális jogszabályként az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (a továbbiakban Elkertv.) szabályozza.

Az elektronikus úton létrejövő szerződésekkel kapcsolatos adatvédelmi kérdéseket (így különösen az adatkezelés jogalapját, az eredeti szolgáltatástól eltérő célú adatkezeléseket, az adatkezelés megtiltását, az adatok átadását harmadik személyek számára, a tájékoztatási kötelezettséget) az Infotv. és az Elkertv. 13/A. §-a szabályozza.

Az Elkertv. definiálja az igénybevevő⁵ fogalmát. Igénybevevő az Elkertv. értelmezésében az, aki az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást igénybe veszi. Ez azt jelenti, hogy igénybe vevő például az a személy is, akinek az adatait a felhasználó a szerződéskötés során megadja.

Az Elkertv. 13/A. § (1) bekezdése szerint a szolgáltató⁶ az információs társadalommal összefüggő szolgáltatás⁷ nyújtására irányuló szerződés létrehozása (...) céljából kezelheti az igénybe vevő

készítése, valamint a személy azonosítására alkalmas fizikai jellemzők (pl. ujj- vagy tenyérynymat, DNS-minta, íriszkép) rögzítése.

3 Infotv. 5. § (1) Személyes adat akkor kezelhető, ha

a) ahhoz az érintett hozzájárul, vagy

b) azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete közérdeken alapuló célból elrendeli (a továbbiakban: kötelező adatkezelés).

4Infotv. 3. § 7.

⁵ Elkertv. 2. § d. Igénybe vevő: az a természetes, illetve jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet, aki/amely információs társadalommal összefüggő szolgáltatást vesz igénybe;

azonosításához szükséges természetes személyazonosító adatokat és lakcímet. A (2) bekezdés szerint a szolgáltató a szolgáltatás díjának számlázása céljából kezelheti az igénybevevők természetes személyazonosító adatait, lakcímet, valamint a szolgáltatás igénybevételének időpontjára, időtartamára valamint helyére vonatkozó adatokat.

A 13/A. § (3) bekezdése szerint a szolgáltató a szolgáltatás nyújtása céljából kezelheti továbbá azokat a személyes adatokat, amelyek a szolgáltatás nyújtásához technikailag elengedhetetlenül szükségesek. A szolgáltatónak ugyanakkor szolgáltatásának nyújtása során úgy kell megválasztania az alkalmazott eszközöket, hogy a személyes adatok kezelésére csak akkor kerüljön sor, ha ez a szolgáltatás nyújtásához (és az Elkertv-ben meghatározott egyéb célok) teljesüléséhez feltétlenül szükséges, azonban ebben az esetben is, csak a szükséges mértékben és ideig.

Az elektronikus úton létrejövő, de nem információs társadalom nyújtására irányuló szerződések esetén az adatkezelés jogalapja az a jogszabály, amely az elektronikus úton létrehozni kívánt szerződést szabályozza. Az adatkezelést pedig az Infotv szabályozza.

3. A beadványban előadott első esetben egy elektronikus úton létrejött szerződésről van szó, a kérdés a hozzá kapcsolódó adatkezelésre vonatkozik.

Ebben az esetben a szerződéskötésre a Ptk. vonatkozó rendelkezéseit valamint az Elkertv-t, az adatkezelésre az Infotv-t és az Elkertv-t kell alkalmazni. Az esetben az adatokat nem az adatkezelés érintettjétől veszik fel közvetlenül, hanem azokat egy másik személy adja meg az adatkezelőnek a szerződéskötés során, így az adatkezelés jogalapját képező jognyilatkozatot⁸ az érintett személy helyett egy másik személy teszi.

A Ptk. alapján bizonyos kivételektől eltekintve jognyilatkozatot képviselő útján is lehet tenni⁹. Abban az esetben tehát, ha a szerződéskötés céljából az érintett személyes adatait egyértelműen más adja meg, az eset összes körülményei alapján vélelmezni lehet, hogy a hozzájárulás az érintett képviselőjétől származik. Ilyen eset például, amikor repülőjegy online vásárlása során meg kell adni az utazásban résztvevők nevét és a szolgáltatáshoz szükséges egyéb adatait.

A Ptk. szabályozza az álképviselést is, azaz azt az esetet, amikor valaki képviseleti jog nélkül vagy azt túllépve tesz más nevében jognyilatkozatot¹⁰. Az álképviselő nyilatkozata a képviselt jóváhagyásával vált ki joghatást, azaz a képviselt személy jóváhagyásától függ, hogy a szerződés létrejön-e. Ha a képviselt személy jóváhagyja az álképviselő nyilatkozatát, akkor létrejön a szerződés, amely az adatkezelés jogalapját is jelenti egyben. Ha a képviselt személy nem hagyja jóvá az álképviselő jognyilatkozatát, a szerződés nem jön létre, és így az adatkezelésnek sem lesz meg a jogalapja.

⁶ Elkertv. 2. § k. Szolgáltató: az információs társadalommal összefüggő szolgáltatást nyújtó természetes, illetve jogi személy vagy jogi személyiség nélküli szervezet;

⁷ Elkertv. 2. § f. Információs társadalommal összefüggő szolgáltatás: elektronikus úton, távollevők részére, rendszerint ellenszolgáltatás fejében nyújtott szolgáltatás, amelyhez a szolgáltatás igénybe vevője egyedileg fér hozzá

⁸ Ptk. 6:4 § (1) bek. a jognyilatkozat joghatás kiváltására irányuló akaratnyilatkozat.

(2) jognyilatkozat szóban, írásban vagy ráutaló magatartással tehető.

⁹ Ptk 6:11. § (1) alapján „Ha e törvény eltérően nem rendelkezik, más személy útján is lehet jognyilatkozatot tenni. A képviselő által megtett jognyilatkozat közvetlenül a képviseltet jogosítja és kötelezi.”

¹⁰ 6:14 § (1) Aki képviseleti jog nélkül vagy képviseleti jogkörét túllépve más nevében jognyilatkozatot tesz, nyilatkozata a képviselt jóváhagyásával vált ki joghatást.

Adatvédelmi szempontból a képviselt személy és az álképviselő vonatkozásában a szerződés létrejöttétől függetlenül egy adatkezelési jogviszony valósul meg. Ha a szerződés nem jön létre, az álképviselő ebben az esetben olyan adatkezelővé válik, aki jogellenesen kezeli az érintett, azaz a képviselt személy adatait. A képviselt személy, aki az adatkezelés érintettje is egyben, az Infotv. 22. §-a szerint a jogellenes adatkezelés miatt bírósághoz fordulhat, és az Infotv. 23. §-a szerint kártérítést és a személyiségi jogainak sérelme esetén sérelemdíjat követelhet az álképviselőtől.

A szolgáltatást nyújtó és a képviselt személy között szintén létrejön egy adatkezelésre vonatkozó jogviszony. Ha az adatkezelés jogalapját képező szerződés nem jön létre, a képviselt személy, mint az adatkezelés érintettje tiltakozhat a személyes adatainak kezelése ellen, illetve kérheti adatainak törlését. Ebben az esetben a szolgáltatást nyújtó adatkezelő az adatkezelést megszünteti, ha megállapítja a tiltakozás megalapozottságát, továbbá a jogellenes adatkezelés miatt vele szemben az érintett az Infotv. rendelkezéseinek megfelelően felléphet. Az érintett akkor is felléphet a szolgáltatást nyújtóval szemben, ha az nem szünteti meg az adatkezelést. Az érintett ebben az esetben az Infotv. 22. §-a szerint bírósághoz fordulhat, és az Infotv. 23. §-a alapján kártérítést és sérelemdíjat követelhet.

A Ptk. alapján az álképviselőnek kártérítési felelőssége¹¹ van harmadik személyekkel szemben a jognyilatkozat megtételével kapcsolatos kárért, ha a nyilatkozatot a képviselt személy nem hagyja jóvá. Ebben az esetben a Hatóság álláspontja szerint ez a harmadik személy lehet a szolgáltatást nyújtó, aki ebben a jogviszonyban az érintett vonatkozásában az adatkezelőként jár el (például egy repülőjegy online vásárlása esetén a repülőársaság).

A kérdésben a Hatóság álláspontja az, hogy addig, amíg nem merül fel kétség az adatkezelés jogalapjával kapcsolatban, az adatkezelő jogszerűen kezeli az adatokat, és felelős azért, hogy az adatkezelés az Infotv.-nek illetve az adott esetre vonatkozó adatvédelemmel kapcsolatos jogszabályoknak megfelelően történjen. Ha a létrehozni kívánt szerződés mégsem jön létre, az adatkezelésnek nem lesz meg a jogalapja, illetve az Elkertv. 13/A. § (7). bekezdés alapján törölni kell az adatokat. Ha az adatkezelés jogalapjával kapcsolatban a fentiekben túl mégis kétség merülne fel, az Infotv. 6. § (8) bekezdése alapján vélelmezni kell azt, hogy a hozzájárulást az érintett nem adta meg annak, aki a regisztrációt technikailag lebonyolította.

A fentiek alapján abban az esetben, ha az adatkezelő / szolgáltató online környezetben olyan szolgáltatást kíván nyújtani, amelynek körében lehetőség van arra, hogy a szolgáltatásra regisztráló személyek további személyek személyes adatait megadhasák, ajánlott az adatkezeléssel kapcsolatos tájékoztatóban erről, illetve a lehetséges következményekről tájékoztatni a felhasználókat, továbbá az ilyen ügyekből fakadó felelősségi kérdéseket előre rendezni. Az adatkezelőnek ajánlott továbbá saját rendszerét úgy kialakítani, hogy az ilyen adatfelvételek esetében nyomon követhető legyen, hogy az adatokat ki adta meg, azok hogyan kerültek az adatkezelőhöz, így azokban a nem várt esetekben, amikor kiderül, hogy a további személyek vonatkozásban jogellenes adatkezelés folyik, az adatkezelő meg tudja magát védeni.

4. A beadványban előadott második esetben egy jogi személy (vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet) regisztrál egy oldalra. Az oldalon kapcsolattartót is meg kell adni. A kérdés

¹¹ Ptk. 6:14 (2) Ha a képviselt a nevében tett jognyilatkozatot nem hagyja jóvá, a jóhiszemű álképviselő a harmadik személynek a jognyilatkozat megtételéből eredő kárát, a rosszhiszemű álképviselő a harmadik személynek a teljes kárát köteles megtéríteni.

arra vonatkozott, hogy jogszerűen kezelhetőek-e a kapcsolattartó adatai abban az esetben, ha azokat nem ő, hanem egy tőle különböző személy adja meg.

Az Infotv. hatálya a nem természetes személyek adataira nem terjed ki csak akkor, ha azok közérdekű adatnak vagy közérdekből nyilvános adatnak minősülnek. A jogi személyek (és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek) esetében gyakran szükség van egy olyan természetes személyre, akivel személyesen kapcsolatba lehet lépni. Az ilyen – kapcsolattartóként megjelölt – személyek általában valamilyen jogviszonyban vannak a jogi személlyel (és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettel), ennek keretében látják el feladatukat. Ez a jogviszony jellemzően munkaviszony vagy valamilyen munkaviszony jellegű más jogviszony, megbízási jogviszony, tagsági jogviszony stb. Az, hogy a kapcsolattartó személyek adatait jogszerűen adták-e meg, ezektől a konkrét jogviszonyoktól függ.

Abban az esetben, ha a jogi személlyel (és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettel) létesített jogviszonyból nem következik az, hogy a kapcsolattartóként megjelölt személy adatait megadassák a szolgáltatónak, akkor az adatkezeléssel érintett személy tiltakozhat az adatkezelés ellen, kérheti az adatai törlését a szolgáltatótól illetve adatkezelőtől, a Hatósághoz fordulhat, továbbá az Infotv. 22. § alapján bírósághoz fordulhat és az Infotv. 23. § alapján kártérítést vagy sérelemdíjat követelhet. Az Infotv. 6. § (8) bekezdése szerint kétség esetén azt kell vélelmezni, hogy az adatkezelés érintettje nem adta meg az adatkezeléshez a hozzájárulását.

A Hatóság – eljárási kereteket nélkülöző, konzultációs válaszként kiadott – jelen tájékoztatása sem jogszabálynak, sem egyéb jogi eszköznek nem tekinthető, az normatív jelleggel, jogi erővel, illetve kötelező tartalommal nem rendelkezik. A Hatóság jelen ügyben rendelkezésre bocsátott információk alapján kialakított jogértelmezése más hatóságot, a bíróságot és az adatkezelőt nem köti, annak csak iránymutató jellege van. Az állásfoglalás, tájékoztatás kiadása tehát nem mentesíti annak címzettjét illetve az adatkezelőt saját jogi álláspontja kialakításának szükségessége, illetve az adatkezelésért fennálló felelősség alól.

Budapest, 2016. július „ ”

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár